

ผลกระทบของการเพิ่มภาษีบุหรี่ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน กรณีศึกษานิลิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กฤตานนท์ รังสิยานนท์^{1*} และชิตตะวัน ชนะกุล¹

¹ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*Padinya.r@gmail.com (corresponding author)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนจากการขึ้นภาษีบุหรี่ ปี 2560 รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลดลงของการสูบบุหรี่ในเยาวชนจากการขึ้นภาษีดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนิลิตระดับชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าอัตราส่วนร้อยละ และแบบจำลอง Binary Logistics Regression ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ที่ลดลงของเยาวชนจากการขึ้นภาษีบุหรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ลักษณะการพักอาศัย ยี่ห้อบุหรี่ ความถี่ในการสูบบุหรี่ การเปลี่ยนแปลงยี่ห้อหรือประเภทบุหรี่ หลังจากเพิ่มภาษีบุหรี่และเจตคติต่อการขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการลดค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์เชิงบวก นั่นคือ นิลิตที่ไม่ได้พักอาศัยกับพ่อแม่ มีการสูบบุหรี่ยี่ห้อนำเข้า สูบบุหรี่เป็นครั้งคราว หากนิลิตมีการเปลี่ยนแปลงประเภทหรือยี่ห้อบุหรี่หลังจากเพิ่มภาษีบุหรี่และมีทัศนคติต่อการขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการลดค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ จะมีโอกาสลดการสูบบุหรี่หลังจากการเพิ่มภาษีบุหรี่เพิ่มขึ้น ในส่วนของระดับชั้นการศึกษา สถานภาพของบิดามารดา มีความสัมพันธ์เชิงลบ นั่นคือ นิลิตที่มีระดับชั้นการศึกษาสูงขึ้น และสถานภาพของบิดามารดาหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ จะมีโอกาสลดการสูบบุหรี่หลังจากการเพิ่มภาษีบุหรี่ยี่ลดลง

คำสำคัญ: ภาษีบุหรี่ การสูบบุหรี่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

THE IMPACT OF CIGARETTE TAX INCREASES ON YOUTH'S SMOKING BEHAVIOR A CASE STUDY OF STUDENT IN KASETSART UNIVERSITY

Krittanon Rangsiyanon^{1*} and Chittawan Chanagul¹

¹Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University

*Corresponding Author; email: Padinya.r@gmail.com

Abstract

The objectives of study were to study towards cigarette smoking behavior of youth from the cigarette tax increases in 2017 and to study the factors affecting the decline of youth smoking from the cigarette tax increases. The sample group used in the study was undergraduate students of Kasetsart University, Bangkok Campus, and collected data by using 400 sets of questionnaires. Data were analyzed by using descriptive statistics such as frequency, percentage, and Binary Logistics Regression. The results revealed that the factors affecting the decline of youths smoking from the cigarette tax increases were statistically significant which consisted of the characteristics of accommodation, cigarette brands, smoking frequency, changes in cigarette brands, or types after cigarette tax increases. There was a positive correlation between the attitude towards the increases in cigarette prices and the reduction of smoking expenses. In other words, students who do not live with their parents will be smoking imported brands occasionally. If students change the cigarette type or brand after the cigarette tax increase and have an attitude towards the increase in cigarette prices in terms of reducing smoking costs, there will be the opportunity to decline smoking after the cigarette tax increases. In terms of education level, the status of parents has a negative correlation. In other words, students with higher education level and the status of their parents are divorced or separated, students will have the opportunity to reduce smoking after the cigarette tax increases have been declined.

Keywords: Cigarette tax, Smoking, Kasetsart University

1. บทนำ

การสูบบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม นำไปสู่การเกิดโรคร้ายไข้เจ็บและความสูญเสียต่างๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้สมรรถภาพการทำงานของร่างกายเสื่อมลงและเสียชีวิตก่อนวัยอันควร จากการสำรวจจำนวนคนไทยเสียชีวิตจากบุหรี่ในปี 2560 พบว่า คนไทยเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ 72,656 ราย โดยส่วนใหญ่เสียชีวิตจากโรคปอด 43,690 ราย ประกอบด้วยมะเร็งปอด 13,727 ราย ถุงลมโป่งพอง 10,852 ราย โรคปอดอักเสบและวัณโรคปอด 10,833 ราย และผู้รับควันบุหรี่มือสองที่ส่วนใหญ่เสียชีวิตจากโรคปอด 8,278 ราย

เมื่อพิจารณาความสูญเสียทางเศรษฐกิจของจากบุหรี่ยุบรวมทั้งหมดพบว่าในปี 2560 คิดเป็น 220,461 ล้านบาท โดยแยกเป็นการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร 131,073 ล้านบาท ค่ารักษาพยาบาล 77,626 ล้านบาท และการขาดรายได้เนื่องจากเจ็บป่วย 11,762 ล้านบาท แต่รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีสรรพสามิตยาสูบ จำนวน 68,603 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความสูญเสียที่เกิดจากบุหรี่ยุบรวมและรายได้จากภาษีสรรพสามิตยาสูบ พบว่าความสูญเสียมีมากกว่ารายได้ที่รัฐจัดเก็บได้จากภาษีบุหรี่ 3.2 เท่า จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลกปี 2016 พบว่า ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีประชากรสูบบุหรี่อาศัยอยู่ถึง 10% ของผู้สูบบุหรี่ทั่วโลก และมีผู้เสียชีวิตจากโรคร้ายที่มีสาเหตุจากการสูบบุหรี่มากถึง 560,000 รายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สำหรับประเทศไทยการสูบบุหรี่ของประชากรไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรไทยย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ.2552-2560 พบว่า ปี พ.ศ.2552 มีจำนวนผู้สูบบุหรี่ทั้งหมด 10,905,191 คน หรือคิดเป็นอัตราร้อยละ 20.72 เมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมด ปี พ.ศ.2558 มีจำนวนผู้สูบบุหรี่ทั้งหมด 10,947,037 คน หรือคิดเป็นอัตราร้อยละ 19.85 เมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมด ในปี พ.ศ.2560 จำนวนผู้สูบบุหรี่มีการลดลงเหลือ 10,676,362 คน หรือคิดเป็นอัตราร้อยละ 19.08 เมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมด โดยภาพรวมจะพบว่าอัตราการสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลงเพียงเล็กน้อย

ในปัจจุบันปัญหาการสูบบุหรี่ของเยาวชนไทยเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากเยาวชนเป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยกำลังเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านจิตใจและทางด้านร่างกาย มีความคิดที่อิสระ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อันเนื่องมาจากการเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการได้รับแรงผลักดันจากเพื่อนและคนรอบข้าง และวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มสูบบุหรี่ จากการสำรวจพฤติกรรมสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยจำแนกตามกลุ่มอายุ ปี พ.ศ.2560 พบว่าผู้สูบบุหรี่ที่มีอายุ 15-24 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 1,166,225 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.44 ของผู้สูบบุหรี่ จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่มีอายุ 15-24 ปี มีปริมาณการสูบบุหรี่ 1-10 ม้วนต่อวัน จำนวน 939,575 คน ปริมาณการสูบบุหรี่ 11-20 ม้วนต่อวัน จำนวน 208,272 คน ปริมาณการสูบบุหรี่ 21-30 ม้วนต่อวัน จำนวน 14,591 คน ปริมาณการสูบบุหรี่ 31-40 ม้วนต่อวัน จำนวน 3,448 คน และปริมาณการสูบบุหรี่ 41 ม้วนขึ้นไปต่อวัน จำนวน 339 คน จากปริมาณการสูบบุหรี่ของเยาวชนไทยและผลกระทบต่ออาจส่งผลตามมาจากการสูบบุหรี่ ภาครัฐจึงจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งนโยบายควบคุมการสูบบุหรี่ที่มีประสิทธิภาพ คือ มาตรการทางภาษี โดยการเพิ่มอัตราภาษีบุหรี่ให้สูงขึ้น ซึ่งมีผลต่อราคาบุหรี่โดยตรง เพื่อเป็นการจำกัดปริมาณการสูบบุหรี่ นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ภาครัฐอีกด้วย ปัจจุบันภาครัฐได้มีการใช้อัตราภาษีตาม “พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560” ซึ่งได้มีการปรับออกเป็นกฎหมายวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2560

จากการดำเนินนโยบายการเพิ่มภาษีสรรพสามิตบุหรี่ของรัฐบาลอันส่งผลทำให้ราคาของบุหรี่ในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของการเพิ่มภาษีบุหรี่ต่อพฤติกรรมสูบบุหรี่ของเยาวชนว่ามีการเปลี่ยนแปลงเช่นไร การเพิ่มขึ้นของภาษีบุหรี่สามารถลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ที่เป็นเยาวชนได้หรือไม่ โดยจะทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เนื่องจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นสถาบันอุดมศึกษาขนาดใหญ่ อีกทั้งมีความหลากหลายของกลุ่มประชากร เพื่อสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการลดการสูบบุหรี่ของเยาวชน เพื่อลดอัตราการสูบบุหรี่และปัญหาด้านสุขภาพ รวมทั้งการเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและมหาวิทยาลัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนจากการขึ้นภาษีบุหรี่
- 2.2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ที่ลดลงของเยาวชนจากการขึ้นภาษีบุหรี่

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ได้มีการทบทวนวรรณกรรมทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แนวคิดความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of Demand)

วรรณภา มาลัยมาตร์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า บุหรี่เป็นสินค้าที่บริโภคแล้วทำให้เกิดการเสพติด จึงทำให้สินค้านั้นมีความจำเป็นส่งผลให้ความยืดหยุ่นต่อราคาน้อย เนื่องจากไม่ว่าราคาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเท่าไร ปริมาณการความต้องการบริโภคไม่ได้ลดลง ซึ่งการเก็บภาษีจากสินค้าที่มีความยืดหยุ่นน้อย จะส่งผลทำให้รัฐบาลมีรายได้จากการเก็บภาษีมามากขึ้น

3.2 ทฤษฎีผลกระทบภายนอก (Externality)

ชิตตะวัน ชนะกุล (2562) ได้กล่าวไว้ว่า Pigouvian Tax เป็นการแก้ไขปัญหาผลกระทบภายนอกด้วยการจัดเก็บภาษีจากปัญหาความล้มเหลวของกลไกตลาดจากผลกระทบภายนอก เกิดขึ้นเองจากผู้ผลิต หรือผู้บริโภคที่ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอก ในกรณีที่การดำเนินทางเศรษฐกิจของเอกชนที่ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกจะต้องแบกรับความเสียหายเท่ากับผลกระทบภายนอกที่ตัวเองได้ก่อขึ้น เพื่อทำให้ต้นทุนเอกชนหน่วยสุดท้าย (Marginal Private Cost: MPC) เท่ากับต้นทุนของสังคมหน่วยสุดท้าย (Marginal Social Cost: MSC) ในกรณีผลกระทบภายนอกทางลบ และผลประโยชน์เอกชนหน่วยสุดท้าย (Marginal Private Benefit: MPB) เท่ากับผลประโยชน์เอกสังคมนหน่วยสุดท้าย (Marginal Social Benefit: MPB) ในกรณีผลกระทบภายนอกทางบวก

3.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับด้านประชากรศาสตร์

ราเชนทร์ อุดมลาภธรรม (2549) ได้กล่าวไว้ว่า ประชากรศาสตร์ เป็นลักษณะของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันออกไป โดยความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์จะทำให้มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ซึ่งอาจจำแนกออกเป็นกลุ่ม (1) เพศ คุณลักษณะบางประการของเพศชายและเพศหญิงที่ต่างกันจะส่งผลให้การสื่อสารของชายและหญิงต่างกัน (2) อายุ การที่จะสอนผู้ที่มีอายุต่างกันให้เชื่อฟังหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นมีความยากง่ายต่างกัน ยิ่งมีอายุมากจะสอนให้เชื่อฟังให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติและเปลี่ยนพฤติกรรมก็ยิ่งยากขึ้น (3) การศึกษา เป็นตัวแปรที่สำคัญมากที่มีผลต่อพฤติกรรมของการสื่อสารของผู้รับสาร โดยบุคคลที่มีการศึกษาสูงจะสนใจข่าวสาร ไม่ค่อยเชื่ออะไรง่ายๆ และมักเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์มาก (4) ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ เป็นต้น เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรรณปพร สิวโรจน์และดร.อรวรรณ คุณสอง (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และผลการพัฒนาโปรแกรมการปรับความคิดและพฤติกรรม เพื่อลดการสูบบุหรี่ในวัยรุ่นนอกระบบการศึกษา พบว่า ปัจจัยความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการสูบบุหรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งในครอบครัวใดที่มีความสัมพันธ์ที่ดี ก็ส่งผลให้วัยรุ่นในครอบครัวนั้นมีการสูบบุหรี่น้อย

วรรณภา มาลัยมาตร์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเต็มใจจ่ายของผู้สูบบุหรี่ในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยนภาษีบุหรี่ เพื่อหาอัตราภาษีบุหรี่ที่ผู้สูบบุหรี่ยังมีความเต็มใจจ่ายและปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายของผู้สูบบุหรี่ในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยนภาษีบุหรี่ พบว่า การเพิ่มภาษีบุหรี่จะไม่มีผลกับผู้ใช้ที่รายได้อ่อน ผู้ที่สูบบุหรี่มานานหรือผู้ที่ปริมาณการสูบบุหรี่ต่อวันมาก แต่จะมีผลกับผู้ใช้ที่รายได้อ่อนหรือผู้ที่เพิ่มเริ่มสูบบุหรี่เพราะมีความเต็มใจจ่ายน้อย

ศรัทธา สกลศรี (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลิกสูบบุหรี่ของผู้ที่เข้ารับบริการในคลินิกอดบุหรี่ของโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราชจังหวัดลพบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลิกสูบบุหรี่ ได้แก่ ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่วนแรงจูงใจที่ต้องการลดค่าใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเลิกสูบบุหรี่ เมื่อแรงจูงใจมากก็จะมีผลให้มีความตั้งใจเลิกสูบบุหรี่มากขึ้น

Lucy Rutter et al. (2017) ได้ทำเรื่อง พฤติกรรมการตอบสนองการลดราคาต่อการเพิ่มราคาบุหรี่ ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 7 ของผู้ตอบแบบสอบถาม จะยอมเลิกสูบบุหรี่ หากราคาเพิ่มขึ้น 0.5 ปอนด์ แต่ร้อยละ 64 จะยอมเลิกสูบบุหรี่ถ้าราคาเพิ่มขึ้น 5 ปอนด์ และการเพิ่มราคาบุหรี่จะส่งผลให้ผู้สูบบุหรี่มีแนวโน้มจะเปลี่ยนไปใช้บุหรี่ที่ยี่ห้อถูกกว่า อีกทั้งหากไม่มีความสามารถในการจ่ายจะทำให้ผู้สูบบุหรี่เปลี่ยนไปสูบบุหรี่ไฟฟ้า

Summer S. Hawkins et al. (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของนโยบายการควบคุมบุหรี่ต่อการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อการตรวจสอบผลกระทบของภาษีบุหรี่และกฎหมายปลอดบุหรี่ต่อการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า การสูบบุหรี่ของวัยรุ่นลดลงจาก 35.3% เป็น 13.9% ภาษีบุหรี่และกฎหมายปลอดบุหรี่ส่งผลความถี่ในการสูบบุหรี่ที่ลดลง วัยรุ่นมีความอ่อนไหวด้านราคามากที่สุดและภาษีบุหรี่ยังคงเป็นวิธีที่ประสบความสำเร็จ ทำให้สามารถลดการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น กฎหมายปลอดบุหรี่หรืออาจเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการลดการสูบบุหรี่ในหมู่วัยรุ่นทั้งหมด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีจำนวนทั้งหมด 28,350 คน ซึ่งประกอบด้วย 15 คณะ ได้แก่ คณะเกษตร คณะประมง คณะวนศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร คณะมนุษยศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะเทคนิคการสัตวแพทย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่มีการสูบบุหรี่ที่แน่นอน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ซึ่งคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้ระดับความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ที่ร้อยละ 5 จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นิสิตที่มีการสูบบุหรี่ลดลงหลังจากขึ้นภาษีบุหรี่ จำนวน 200 กลุ่มตัวอย่าง และ นิสิตที่มีการสูบบุหรี่ไม่ลดลงหลังจากขึ้นภาษีบุหรี่ จำนวน 200 กลุ่มตัวอย่างและทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 เจตคติต่อการขึ้นราคาบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถามและทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability)

โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 กลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient พบว่า มีค่าแอลฟา เท่ากับ 0.825 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 แสดงว่า แบบสอบถามมีระดับความน่าเชื่อถือที่ได้มาตรฐาน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.1

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบทวิ (binary Logistic Regression Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.2 โดยกำหนดให้พฤติกรรมการสูบบุหรี่หลังการขึ้นภาษี เป็นตัวแปรตาม (Y) โดยกำหนดให้ 0 หมายถึง สูบบุหรี่ไม่ลดลง และ 1 หมายถึง สูบบุหรี่ลดลง สามารถเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$\ln Y_i = \beta_0 + \beta_1 \text{SEX}_i + \sum \beta_{2i} \text{EDU}_i + \beta_3 \text{STAT}_i + \sum \beta_{4i} \text{PEO}_i + \beta_5 \text{REG}_i + \beta_6 \text{INC}_i + \beta_7 \text{TME}_i + \beta_8 \text{BRD}_i + \beta_9 \text{FRE}_i + \beta_{10} \text{QUA}_i + \beta_{11} \text{EXP}_i + \sum \beta_{12i} \text{CHA}_i + \beta_{13} \text{AT1}_i + \beta_{14} \text{AT2}_i + \beta_{15} \text{AT3}_i + \beta_{16} \text{AT4}_i + \beta_{17} \text{AT5}_i + \beta_{18} \text{AT6}_i$$

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

Variable	Description	Expected sign
SEX	เพศ (0 = ชาย , 1 = หญิง)	+
EDU	ระดับชั้นการศึกษา (กลุ่มอ้างอิง=ชั้นปีที่1 , 1=ชั้นปีที่2 , 2=ชั้นปีที่3 , 3=ชั้นปีที่4)	-
STAT	สถานภาพของบิดามารดา (0 = สมรส , 1 = หย่าร้าง / แยกกันอยู่)	-
REG	ภูมิภาค (0 = กรุงเทพฯ และปริมณฑล , 1 = ต่างจังหวัด)	-
PEO	ลักษณะการพักอาศัย (กลุ่มอ้างอิง=พ่อแม่, 1=ญาติ, 2=คนเดียว, 3=แฟน, 4=เพื่อน)	+
INC	รายได้ต่อเดือน (0 = ไม่เกิน 12,000 บาท , 1 = มากกว่า 12,000 บาท)	-
TME	ระยะเวลาการสูบบุหรี่ (0 = ไม่เกิน 2 ปี , 1 = มากกว่า 2 ปี)	-
BRD	ยี่ห้อบุหรี่ (0 = บุหรี่ผลิตในประเทศ , 1 = บุหรือนำเข้า)	+
FRE	ความถี่ในการสูบบุหรี่ (0 = สูบทุกวัน , 1 = สูบเป็นครั้งคราว)	+
QUA	ปริมาณการสูบบุหรี่ (0 = ไม่เกิน 10 มวน , 1 = มากกว่า 10 มวน)	-
EXP	ค่าใช้จ่าย (0 = ไม่เกิน 200 บาท , 1 = มากกว่า 200 บาท)	-
CHA	การเปลี่ยนยี่ห้อหรือประเภทบุหรี่ (กลุ่มอ้างอิง=ไม่เปลี่ยนแปลง, 1=บุหรี่ไฟฟ้า, 2=บุหรี่ยี่ห้ออื่น)	+
AT1	เจตคติต่อการปรับขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการเปลี่ยนประเภทยี่ห้อบุหรี่	-
AT2	เจตคติต่อการปรับขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการเปลี่ยนประเภทบุหรี่ไฟฟ้า	-
AT3	เจตคติต่อการปรับขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการเปลี่ยนประเภทบุหรี่หนีภาษี	-
AT4	เจตคติต่อการปรับขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการลดความถี่ในการสูบบุหรี่	+
AT5	เจตคติต่อการปรับขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการลดค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่	+
AT6	เจตคติต่อการปรับขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการลดปริมาณสูบบุหรี่ต่อสัปดาห์	+

หมายเหตุ : เครื่องหมาย - หมายถึง โอกาสที่จะลดการสูบบุหรี่หลังจากการขึ้นภาษีบุหรี่ลดลง

เครื่องหมาย + หมายถึง โอกาสที่จะลดการสูบบุหรี่หลังจากการขึ้นภาษีบุหรี่เพิ่มขึ้น

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

พฤติกรรมการสูบบุหรี่หลังจากขึ้นภาษี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่ไม่ลดลง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 78) กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 40) สถานภาพของบิดาและมารดาสมรส (ร้อยละ 56.5) มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพฯและปริมณฑล (ร้อยละ 29.5) พักอาศัยอยู่กับเพื่อน (ร้อยละ 30.5) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,001-8,000 บาท (ร้อยละ 44.50) โดยมีระยะเวลาการสูบบุหรี่ไม่เกิน 1 ปี (ร้อยละ 37) สูบบุหรี่ที่สถานบันเทิง (ร้อยละ 40.5) สาเหตุของการสูบบุหรี่ คือ เพื่อเข้าสังคมหรือการสังสรรค์ (ร้อยละ 48.5) ส่วนใหญ่สูบบุหรี่ยี่ห้อ Camel (ร้อยละ 20) โดยสูบบุหรี่เป็นครั้งคราว (ร้อยละ 57) ปริมาณการสูบบุหรี่ 6-10 มวนต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 44.8) มีค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อสัปดาห์ไม่เกิน 100 บาท (ร้อยละ 66.5) หลังจากมีการเพิ่มภาษีบุหรี่ไม่มีการเปลี่ยนยี่ห้อบุหรี่ (ร้อยละ 76.5) ค่าใช้จ่ายเท่าเดิม (ร้อยละ 82) ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่ลดลง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 65.5) กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 28.50) สถานภาพของบิดาและมารดาสมรส (ร้อยละ 74.5) มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพฯและปริมณฑล (ร้อยละ 46.5) พักอาศัยอยู่คนเดียว (ร้อยละ 42.5) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,001-12,000 บาท (ร้อยละ 33.50) โดยมีระยะเวลาการสูบบุหรี่ไม่เกิน 1 ปี (ร้อยละ 38.5) สูบบุหรี่ที่สถานบันเทิง (ร้อยละ 45.5) สาเหตุของการสูบบุหรี่ คือ เพื่อเข้าสังคมหรือการสังสรรค์ (ร้อยละ 52.5) ส่วนใหญ่สูบบุหรี่ยี่ห้อ Marlboro (ร้อยละ 31) โดยสูบบุหรี่เป็นครั้งคราว (ร้อยละ 61) ปริมาณการสูบบุหรี่ 1-5 มวนต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 42) มีค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ต่อสัปดาห์ไม่เกิน 100 บาท (ร้อยละ 39) หลังจากมีการเพิ่มภาษีบุหรี่กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงประเภทบุหรี่มาเป็นบุหรี่ไฟฟ้า (ร้อยละ 51) ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ลดลง (ร้อยละ 65.5) โดยลดลงไม่เกิน 100 บาท

5.2 ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ที่ลดลงของเยาวชนจากการขึ้นภาษีบุหรี่

ตารางที่ 2 ผลทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ที่ลดลงของเยาวชนจากการขึ้นภาษีบุหรี่

Variables	Coefficient			Marginal Effect		
	Coef.	Standard error	P-Value	Marginal Effect	Standard error	P-Value
Constant	-6.317	0.990	0.000	-	-	-
SEX	0.382	0.319	0.231	0.095	0.079	0.227
EDU	(Base Group)					
EDU1	-0.965	0.423	0.023*	-0.234	0.098	0.016*
EDU2	-0.174	0.437	0.690	-0.043	0.109	0.689
EDU3	0.225	0.468	0.631	0.056	0.117	0.630
STAT	-1.048	0.332	0.002*	-0.254	0.076	0.001*
REG	-0.342	0.333	0.304	-0.085	0.083	0.301
PEO	(Base Group)					
PEO1	2.163	0.582	0.000*	0.432	0.076	0.000*
PEO2	1.831	0.471	0.000*	0.423	0.092	0.000*
PEO3	1.358	0.557	0.015*	0.309	0.105	0.003*
PEO4	0.973	0.492	0.048*	0.236	0.112	0.035*
INC	0.343	0.320	0.284	0.086	0.079	0.281
TME	0.006	0.327	0.985	0.002	0.082	0.985

ตารางที่ 2 (ต่อ)

Variables	Coefficient			Marginal Effect		
	Coef.	Standard error	P-Value	Marginal Effect	Standard error	P-Value
BRD	1.400	0.462	0.002*	0.320	0.088	0.000*
FRE	0.729	0.340	0.032*	0.180	0.082	0.028*
QUA	0.770	0.428	0.072	0.189	0.102	0.063
EXP	-0.313	0.405	0.439	-0.078	0.100	0.435
CHA	(Base Group)					
CHA1	2.739	0.418	0.000*	0.571	0.060	0.000*
CHA2	0.916	0.383	0.017*	0.220	0.086	0.010*
AT1	-0.043	0.201	0.829	-0.011	0.050	0.829
AT2	-0.260	0.203	0.199	-0.065	0.051	0.199
AT3	0.244	0.190	0.199	0.061	0.047	0.199
AT4	0.359	0.218	0.100	0.090	0.055	0.100
AT5	0.550	0.180	0.002*	0.138	0.045	0.002*
AT6	0.172	0.200	0.389	0.043	0.050	0.389

LR chi = 207.66 , Prob (Chi) = 0.000* , Overall Percentage Cor. = 80.30

หมายเหตุ : * ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาจากค่า LR chi เท่ากับ 207.66 และ Prob (Chi) เท่ากับ 0.000 อธิบายได้ว่าแบบจำลองนี้สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ที่ลดลงของเยาวชนจากการขึ้นภาษีบุหรี่ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Overall Percentage Cor. เท่ากับ 80.3 อธิบายได้ว่าแบบจำลองนี้สามารถพยากรณ์การสูบบุหรี่ของเยาวชนจากการขึ้นภาษีบุหรี่ทั้งกรณีสูบบุหรี่ลดลงและสูบบุหรี่ไม่ลดลงได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 80.3 จากการพิจารณาแบบจำลองโลจิสต์ร่วมกับ Marginal Effect พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสูบบุหรี่ลดลงของเยาวชนจากการขึ้นภาษีบุหรี่ ได้แก่ ลักษณะการพักอาศัย ยี่หอหรือ ความถี่ในการสูบบุหรี่ การเปลี่ยนแปลงยี่หอหรือประเภทบุหรี่หลังจากเพิ่มภาษีบุหรี่ และเจตคติต่อการขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการลดค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในส่วนของระดับชั้นการศึกษา สถานภาพของบิดามารดา มีความสัมพันธ์เชิงลบ ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการลดการสูบบุหรี่

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ผลกระทบของการเพิ่มภาษีบุหรี่ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน กรณีศึกษานิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ปัจจัยด้านระดับชั้นการศึกษา มีค่า Marginal Effect เป็นลบ สามารถอธิบายได้ว่า นิสิตที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 2 จะมีโอกาสลดการสูบบุหรี่หลังจากการขึ้นภาษีบุหรี่ลดลง ร้อยละ 23.4 เมื่อเทียบกับนิสิตที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเป็นวัยที่อยู่ในช่วงอายุกรู้อายากลองและต้องมีการปรับตัว ยิ่งระดับชั้นการศึกษาสูงขึ้นส่งผลให้ความอึดระมากขึ้น ทำให้มีอัตราการสูบบุหรี่สูงขึ้น โดยเฉพาะผู้สูบบุหรี่ใหม่ๆ

ปัจจัยด้านสถานภาพของบิดามารดา มีค่า Marginal Effect เป็นลบ สามารถอธิบายได้ว่า นิสิตที่สถานภาพของบิดามารดาหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ จะมีโอกาสลดการสูบบุหรี่หลังจากการขึ้นภาษีหรือน้อยกว่าสถานภาพของบิดามารดาสมรส ร้อยละ 25.4 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธมพร ลิวิโรจน์และดร.อรวรรณ คุณสอง (2559) ที่กล่าวว่า ครอบครัวใดที่มีความสัมพันธ์ที่ดี ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นในครอบครัวนั้นมีการสูบบุหรี่น้อย

ปัจจัยด้านลักษณะการพักอาศัย มีค่า Marginal Effect เป็นบวก สามารถอธิบายได้ว่า นิสิตที่พักอาศัยกับญาติพักอาศัยคนเดียว พักอาศัยกับแฟนและพักอาศัยกับเพื่อนจะมีโอกาสลดการสูบบุหรี่หลังจากการขึ้นภาษีหรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 43.2, 42.3, 30.9 และ 23.6 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับนิสิตที่พักอาศัยกับพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการที่ไม่ได้พักอาศัยกับพ่อแม่จะมีค่าใช้จ่ายเยอะ การที่ราคาบุหรี่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายมากขึ้น ทำให้รายได้ที่ได้รับไม่พอกับค่าใช้จ่าย

ปัจจัยด้านยี่ห้อบุหรี่ มีค่า Marginal Effect เป็นบวก สามารถอธิบายได้ว่า นิสิตที่มีการสูบบุหรี่ยี่ห้อหนึ่ง จะมีโอกาสลดการสูบบุหรี่หลังจากการขึ้นภาษีหรือมากกว่านิสิตที่สูบบุหรี่ที่ผลิตในประเทศ ร้อยละ 32 เนื่องจากบุหรี่นำเข้าจะมีราคาสูงกว่าบุหรี่ที่ผลิตในประเทศ เมื่อมีการเพิ่มภาษีหรือจะส่งผลให้ราคาปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Summer S. Hawkins et al. (2016) กล่าวว่า วัยรุ่นมีความอ่อนไหวด้านราคามากที่สุดและการเพิ่มภาษีหรือทำให้สามารถลดการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น

ปัจจัยด้านความถี่ในการสูบบุหรี่ มีค่า Marginal Effect เป็นบวก สามารถอธิบายได้ว่า นิสิตที่สูบบุหรี่เป็นครั้งคราวจะมีโอกาสลดการสูบบุหรี่หลังจากการขึ้นภาษีหรือมากกว่านิสิตที่สูบบุหรี่ทุกวัน ร้อยละ 18 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรธมนภา มาลัยมาตร (2556) ที่กล่าวว่า การเพิ่มภาษีหรือจะไม่มีผลกับผู้ที่สูบบุหรี่ยานานหรือผู้ที่ปริมาณการสูบบุหรี่มาก แต่จะมีผลกับผู้ที่เพิ่งเริ่มหรือมีปริมาณการสูบบุหรี่น้อยเพราะมีความเต็มใจจ่ายน้อย

ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงยี่ห้อหรือประเภทบุหรี่ มีค่า Marginal Effect เป็นบวก สามารถอธิบายได้ว่า นิสิตที่เปลี่ยนเป็นบุหรี่ไฟฟ้าและเปลี่ยนยี่ห้อบุหรี่ จะมีโอกาสลดการสูบบุหรี่หลังจากการขึ้นภาษีหรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 57.1 และ 22 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับนิสิตที่ไม่มีการเปลี่ยนยี่ห้อบุหรี่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lucy Rutter et al. (2017) กล่าวว่า การเพิ่มราคาบุหรี่จะส่งผลให้ผู้สูบบุหรี่มีแนวโน้มจะเปลี่ยนไปใช้บุหรี่ที่ยี่ห้อถูกกว่า อีกทั้งหากไม่มีความสามารถในการจ่ายจะทำให้ผู้สูบบุหรี่เปลี่ยนไปสูบบุหรี่ไฟฟ้า

ปัจจัยด้านเจตคติต่อการขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องของการลดค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ มีค่า Marginal Effect เป็นบวก สามารถอธิบายได้ว่า หากนิสิตให้ความสำคัญกับเจตคติต่อการขึ้นราคาบุหรี่ในเรื่องการลดค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจะมีโอกาสทำให้ลดการสูบบุหรี่หลังจากการขึ้นภาษีหรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 13.8 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริภัสสร กุลศรี (2560) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจที่ต้องการลดค่าใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเลิกสูบบุหรี่ เมื่อแรงจูงใจมากก็จะส่งผลให้มีความตั้งใจเลิกบุหรี่มากขึ้นตามไปด้วย

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการเพิ่มภาษีหรือต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในครั้งนี้ พบว่านโยบายการเพิ่มภาษีหรือเป็นนโยบายที่สามารถใช้ควบคุมปริมาณการสูบบุหรี่ แต่ก็มีแนวโน้มที่อาจควบคุมจำนวนผู้สูบบุหรี่รายใหม่ได้ ดังนั้น ภาครัฐฯ และมหาวิทยาลัย ควรหาแนวทาง หรือมาตรการควบคุมที่จะไม่ทำให้ผู้สูบบุหรี่รายใหม่เพิ่มขึ้น เช่น การรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ การกำหนดสถานที่ปลอดบุหรี่อย่างจริงจัง หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยจากบุหรี่ของบุหรี่แต่ละประเภทให้มากขึ้น เพื่อลดอัตราการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น

8. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ชิตตะวัน ชนะกุล อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่คอยเสียสละเวลามาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ และขอขอบพระคุณนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

9. เอกสารอ้างอิง (References)

- กรุงเทพธุรกิจ. (2562). จำนวนคนไทยเสียชีวิตจากบุหรี่. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 2562
<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/836671>
- คมสัน สุริยะ. (2552). แบบจำลองโลจิส: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ในการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 2563.
<https://www.slideshare.net/mobile/bnnbear/1basic-logit>
- ชิตตะวัน ชนะกุล. (2562). ทฤษฎีและนโยบายการคลัง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรรณปพร ลีวีโรจน์และดร.อรพรรณ คุณสอง. 2559. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และผลการพัฒนาโปรแกรมการปรับความคิดและพฤติกรรม เพื่อลดการสูบบุหรี่ในวัยรุ่นนอกระบบการศึกษา. รายงานการวิจัย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส).
- ราเชนทร์ อุดมลาภธรรม. (2549). เปรียบเทียบทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมการตัดสินใจทำเลสิกและการใช้คอนแทคเลนส์ของผู้มีปัญหาสายตาในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณณา มาลัยมาตร์. (2556). ความเต็มใจจ่ายของผู้สูบบุหรี่ในกรณีที่มีการปรับเพิ่มภาษีบุหรี่ กรณีศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริภัสสร กุลศรี. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลิกสูบบุหรี่ของผู้ที่เข้ารับบริการในคลินิกอดบุหรี่ ของโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราชจังหวัดลพบุรี. สารนิพนธ์. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. (2560). รายงานสถิติการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ.2561. กรุงเทพฯ: เจริญดีมีนังการพิมพ์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร 2560. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 2562.
 จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/สุขภาพ/พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุรา.aspx>
- Asian Correspondent. (2019). Big Tobacco's smoke and mirrors in Asean. ค้นเมื่อ กันยายน 2562.
 จาก <https://asiancorrespondent.com/2018/03/big-tobaccos-smoke-mirrors-asean/#SF7VYID2kETa6IGv.97>
- Lucy Rutter, John Britton and Tessa Langley. (2017). Price-Minimizing Behaviors in Response to Increasing Tobacco Price: A Cross-Sectional Study of Students, *Journal of child & Adolescent Substance Abuse*. Vol (26), 367-375.
- Summer S. Hawkins, Noline Bach and Christopher F. Baum. (2016). *Impact of Tobacco Control Policies on Adolescent Smoking*. Boston College, USA.
- Voiceonline. (2019). 10% ของคนสูบบุหรี่ในอาเซียน. ค้นเมื่อ กันยายน 2562 จาก
<https://voicetv.co.th/read/BkyeWEHdz>